

VAKBLAD OVER TEKST & COMMUNICATIE

TEKST

blad

JAARGANG EENENDERTIG

04 | 2025

OOK ONLINE

→ Een échte sorry?

Die doet pijn

→ Uitkomstnamen

In plaats van probleemnamen

→ Aantekeningen

Met pen of laptop?

→ ISO-standaard

Ook voor tekstwerk

De TikTokkende klimaatgeneratie Hoe bereik je die?

Van probleemnamen naar uitkomstnamen

In haar onderzoek naar positieve taal legde Jeanine Mies een flinke verzameling aan met namen van projecten, functies en organisaties. Welke patronen ziet ze daarin? "Een werknaam is nog geen merknaam."

JEANINE MIES is tekstschrijver, trainer en adviseur over positieve taal, en auteur van Magneetwoorden (Haystack, 2024). Zie magneetwoorden.nl.

De naam benadrukt waar we vanaf willen
Problemen trekken de aandacht. Dat heeft een functie. Wie gevaar herkent, vergroot zijn kans om te overleven. Los daarvan: problemen creëren urgentie, komen op de agenda, zijn nieuwswaardig en vormen het vertrekpunt voor beleidsplannen. Terecht. Maar voor je het weet is zo'n probleem ook de naam voor je website: 'Kijk op discriminatie.nl'. Of staat het op je visitekaartje: 'Ambassadeur jeugdwerkloosheid'. Wie wil dat nou zijn?

Je gaat het pas zien als je het doorhebt
Het Ondernemerspunt Geldzorgen (blijf er uit de buurt!). De toolkit Ouderenmishandeling (ga vandaag nog aan de slag!). De directeur Ondermijning (we've got her!). De masterclass Spreekangst (mag ik bedanken?). De Nationale Eenzaamheid Prijs (gelukkig niet gewonnen!). Het Pestprotocol (je houdt je toch wel aan de regels?!). De Week van de Werkstress (dat kan ik er echt niet bij hebben!). Kijk je er eenmaal zo naar, dan kun je nauwelijks geloven dat deze namen echt bestaan.

Zoek (op tijd!) naar tegenhangers
Het lijkt logisch, maar kies in de naam voor de uitkomst, niet voor het probleem. Waar werk je aan? Waar wil je naartoe? Wat wil je wél? Meestal hangt er al een voorlopige naam aan het project. Daar blijkt in de praktijk lastig meer van af te wijken. 'Het is nu al bekend als 'Nota Hittestress' bij de gemeenteraad!' Bedenk dus op tijd wat de merknaam kan worden. Van 'Stichting zwerfafval' naar 'NL Schoon'. Van 'Handboek huiselijk geweld' naar 'Handboek veilig thuis'. Van 'verzuimloket' naar 'presentieteam'.

De omkering ligt lang niet altijd voor de hand
Welk antoniem past het best bij het woord discriminatie? 'Kijk op gelijkebehandeling.nl' zou kunnen (zie ook de Gelijke Kansen Alliantie). De ambassadeur jeugdwerkgelegenheid vind je ook snel. Maar hoe zit het bij ondermijning, eenzaamheid, voedselverspilling, vloeken, werkstress, straatintimidatie? Er zijn meerdere tegenhangers te verzinnen voor dat woord. Je kunt erover van mening verschillen. Dat maakt het interessant, omdat je met een ander antoniem ook aan andere oplossingsrichtingen denkt. Gaat het bij vloeken bijvoorbeeld om nettere krachttermen, om eerbied voor de schepper, verdraagzaamheid, respect voor bepaalde groepen? Afhankelijk van de beoogde uitkomst kies je een andere naam.

Uitkomstnamen zijn vaak vaag
Veel tegenhangers komen neer op respect. Dat kan gaan over agressie, discriminatie, voetbalgeweld, straatintimidatie. Antoniemen gedragen zich vaak als duizendingendoekjes: vaag, algemeen, abstract, leeg, saai of platgetreden. Uit de verzamelde uitkomstnamen kun je tips destilleren voor een pakkende positieve naam.

Kies in je naam voor de uitkomst, niet voor het probleem. Wat wil je wél?

Tip 1: Verzin een woord

Bedenk zelf een naam. Die hoeft op zich nog weinig te zeggen. Denk aan 'Bob', degene die niet drinkt als die nog moet rijden. Nu weten we waar de Bob-campagne voor staat, maar die naam moest in het begin nog 'geladen' worden. In deze categorie valt ook Orange the World (een initiatief tegen geweld tegen vrouwen). En met iets meer betekenis: Dance4life (event tegen hiv en aids) en Mono (tegen afleiding in het verkeer). Zo verzonnen mensen ook nieuwe werkwoorden, zoals Tegelwippen.

Tip 2: Alliteer of laat het rijmen

Met begin- of eindrijm klinkt het beter: 'Duurzame Dinsdag' en 'Staanvooreenbaan.nu'. Denk verder aan: Sam Sam (tegen armoede), de Gezonde Generatie en Missie Mentaal (tegen mentale problemen), Plant Power (tegen vlees, vis en zuivel), Cool City (tegen hittestress), Free Fashion (tegen kleding weggooien). Je kunt zelfs 'verwijzend rijmen', zoals 'Takecarebnb' doet (een organisatie die mensen uitnodigt tijdelijk een statushouder in huis te nemen).

Tip 3: Knipoog naar het negatieve

Een project tegen werkstress noemt zich 'Ruststokers'. Op het gebied van leefstijl bestaat 'Healthy Pleasures'. Daar klinken de negatieve termen speels in door. Je kunt het negatieve woord zelfs gebruiken, zoals 'Troepbadour' doet (tegen rommel) en 'PR:OUD' (tegen een negatief beeld van veroudering). Tegen voedselverspilling komt het 'Food Rescue Team' in actie. Met dat redden laat je extra sterk zien dat je iets hergebruikt in plaats van weggooit. En voor het verrassingseffect: 'Verspilling is verrukkelijk'.

Tip 4: Kies voor een dubbele betekenis

Een scholenproject over het effect van je woorden is 'KlasseTaal' gaan heten, met de dubbele betekenis van 'klasse'. 'MasterPeace' klinkt als masterpiece en richt zich op vrede. 'Heilige Boontjes' is een koffietent gerund door ex-gedetineerden. 'Wood you recycle' gaat over hergebruikt hout. En in deze categorie maar ook met een knipoog naar het negatieve: de 'Dames van Gewicht' en de 'Dikke Vriendenclub' tegen overgewicht.

Alternatief: neem de middenweg

Werkt dit niet? Dan liggen er nog drie alternatieven voor de probleemnaam klaar. Voeg 'aanpak' toe. Daarmee geef je alsnog een positieve ambitie mee: 'Ambassadeur aanpak woninginbraken'. Of kies een neutraal alternatief: niet 'Steunpunt Armoede en Schulden' maar 'Helpdesk Geldzaken' (de opmaak werkt hier ook). En de laatste: combineer het negatieve en het positieve. Zo krijg je: 'Puur, rookvrij'. Als je goed kijkt zie je achter 'Samen sterk zonder stigma' doorschemeren 'Zie Mij'. De symboliek! ■

Zelf een probleem- of uitkomstnaam gespot? Ik hou me aanbevelen! Mail jeanine@magneetwoorden.nl.